

Bijlage 2: Competentiematrix schoolstage

Aanwijzingen voor gebruik

Uitgangspunt voor de opleiding docent Beeldende Kunst en Vormgeving is het hieronder beschreven competentieprofiel, bestaande uit vijf hoofdcompetenties. In de stages worden verschillende deelcompetenties van deze competenties getoetst, deze zijn te vinden in de competentiematrix. De matrix dient onder meer als hulpmiddel bij de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie tussen student en stagebegeleider. De stagebegeleider vult de matrix gedurende de stage dus twee keer in. Dit maakt de ontwikkelingsvoortgang van de student zichtbaar.

- Elke deelcompetentie is geoperationaliseerd tot vier niveaus: *beginnend, in ontwikkeling, startbekwaam* en *excellent*.
- Markeer per onderdeel de uitspraken die het beste passen bij het gedrag van de student. Markeer in word met de markeerfunctie of op papier met een fluorstift. Bij elke hoofdcompetentie is ruimte voor toelichting.

Competentieprofiel docent beeldende kunst en vormgeving

Artistiek competent: kan als kunstenaar met een eigen visie artistiek werk creëren en het artistieke proces inclusief een breed scala aan ambachtelijke kennis en instrumentele vaardigheden toepassen in het onderwijs, waardoor leerlingen de betekenis van kunst ervaren, geïnspireerd raken en een eigen artistiek proces doorlopen.

Pedagogisch-didactisch competent: beschikt als docent over de juiste pedagogische en didactische kennis en vaardigheden om op professionele wijze voor de individuele - en groepen leerlingen waarmee hij werkt, een veilige en krachtige leeromgeving tot stand te brengen waarin hij hen begeleidt om hun mogelijkheden en ambities te ontdekken en ontwikkelen.

Interpersoonlijk competent: heeft als docent en kunstenaar het vermogen een prettig leer- en werkklimaat te creëren waarin hij oog heeft voor persoonlijke relaties en waarin op een coöperatieve en constructieve manier door betrokkenen wordt gecommuniceerd en samengewerkt.

Omgevingsgericht competent: kan als docent en cultureel ondernemer relevante ontwikkelingen in de samenleving signaleren en onderzoeken en ziet daarin de kansen en mogelijkheden om op een zakelijke en georganiseerde wijze de verbinding te leggen met zijn leer- en werkomgeving.

Kritisch-reflectief competent: heeft als startbekwaam beroepsbeoefenaar een kritische en onderzoekende houding richting zijn eigen (kunst)pedagogische en artistieke handelen, beroepsopvattingen en persoonlijke concepten en kan deze systematisch bijstellen ten bate van zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Artistiek competent

Deelcompetentie	Beginnend	In ontwikkeling	Startbekwaam	Excellent
3 Benoemt het creatieve proces en de wijze waarop artistiek werk ervaringen bij de lerenden veroorzaakt.	Gebruikt incidenteel voorbeelden van kunstenaars en vormgevers in de lessen.	Gebruikt regelmatig voorbeelden van kunstenaars en vormgevers in de lessen.	Behandelt in lessen verschillende creatieve benaderingswijzen aan de hand van zowel historische als actuele artistieke bronnen.	Kan betekenisvolle verbanden leggen tussen de (beeld)cultuur van leerlingen en ontwikkelingen in de kunsten en verbindt uiteenlopende creatieve benaderingswijzen met fasen in het beeldend werkproces van de leerling.
4 Gebruikt vakinhoudelijk didactische kennis en vaardigheden in samenhang met de doelen van het onderwijs om een creatief proces bij de lerenden te realiseren.	Is vooral productgericht in de begeleiding van leerlingen, signaleert nauwelijks knelpunten en hulpvragen in het werkproces.	Is product- en procesgericht in de begeleiding, geeft regelmatig tips en hulp in de begeleiding van het werkproces.	Heeft inzicht in het beeldend proces, brengt leerlingen vragenderwijs op nieuwe ideeën en stimuleert het zelfinzicht.	Begeleidt het beeldend proces van de leerling op maat. Differentieert naar persoonlijke beeldende ontwikkeling van de leerling. Laat leerlingen vanuit kritisch zelfonderzoek leren.

Toelichting:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pedagogisch-didactisch Competent

Deelcompetentie	Beginnend	In ontwikkeling	Startbekwaam	Excellent
9 Houdt rekening met hoe lerenden leren, hoe hun ontwikkeling verloopt, welke problemen zich daarbij kunnen voordoen en hij weet (hoe) daar mee om te gaan.	Kan lessen enigszins afstemmen op het leerniveau en leeftijd van de leerling.	Kan lessen redelijk afstemmen op het leerniveau en leeftijd van de leerling en kan enigszins rekening houden met diversiteit van leerlingen in cultureel, sociaal en emotioneel opzicht.	Kan lessen afstemmen op het leerniveau en leeftijd van de leerling en betreft daarbij culturele, sociale en emotionele verschillen. Gebruikt deze diversiteit bewust in zijn omgang met de leerlingen.	Kan lessen afstemmen op het leerniveau en leeftijd van de leerling en betreft daarbij culturele, sociale en emotionele verschillen. Gebruikt deze diversiteit bewust in zijn onderwijsaanpak.
10 Creëert de randvoorwaarden (sfeer, organisatie, opdrachten, materialen, fysieke ruimte) die de lerenden in staat stellen zelfstandig en in groepen te kunnen leren.	Maakt een tijdsplanning voor een les en houdt daar aan vast, is niet flexibel. Bereidt vooral eigen aandeel in de les voor.	Maakt tijdsplanning voor de les en houdt deze in de uitvoering in grote lijnen vast. Is niet zo flexibel, of slaat bij onverwachte gebeurtenissen fasen over.	Faseert en doseert het lestempo en lesfasen weloverwogen. Heeft overzicht en anticipeert tijdens de les. Geeft leerlingen inzicht in de opbouw en structuur van de les.	Bewerkstelligt een vloeiend en afwisselend lesverloop en geeft rode lijn tussen lesfasen aan in relatie tot doelen. Is realistisch en flexibel in planning, ook van experimentele en complexe leerprocessen. Geeft leerlingen inzicht en medeverantwoordelijkheid voor planning en organisatie.
	Corrigeert niet altijd effectief, heeft nog geen totaaloverzicht over gedrag van de klas.	Herkent en verwoordt groepsprocessen en gedrag in de klas. Corrigeert gedrag meestal effectief.	Onderzoekt de mogelijkheden om het sociale klimaat in de klas te verbeteren. Vertoont adequaat stopgedrag, daarbij rekening houdend met verschillen tussen leerlingen.	Schept en handhaaft in vrijwel elke situatie een veilige leeromgeving waar leerlingen zich medeverantwoordelijk voor voelen. Onderneemt passend actie om het sociale klimaat in de klas te verbeteren.

Deelcompetentie	Beginnend	In ontwikkeling	Startbekwaam	Excellent
11 Ondersteunt de lerenden in hun leerproces door leervragen en leerproblemen te signaleren, te benoemen en erop te reageren.	Heeft vooral oog voor "de klas" en amper voor individuele leerlingen.	Heeft binnen de klas enig oog voor individuele leerlingen en signaleert potentiële leerproblemen.	Ziet de leerlingen als individuen binnen een groep. Signaleert potentiële leerproblemen en kan hier individueel op ingaan.	Benadert leerlingen als individuen binnen een groep. Signaleert potentiële leerproblemen en houdt hier rekening mee in de onderwijsaanpak.
12 Signaleert, benoemt en begeleidt de individuele talenten van lerenden, heeft kennis van beoogde eindniveau en weet dit in tussenstapen te helpen ontwikkelen.	Geeft geen ruimte voor eigen inbreng leerlingen.	Zorgt voor een leersituatie waarin leerlingen een eigen inbreng kunnen hebben en keuzes kunnen maken.	Kan verschillende manieren van leren in leerlingen herkennen en daagt leerlingen uit om een eigen inbreng te tonen.	De eigen inbreng van leerlingen staat centraal. Stimuleert actief de autonomie. Geeft leerlingen grote verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces.
13 Ontwerpt leeractiviteiten vanuit een vakgerichte didactische visie die in het perspectief van de ontwikkeling van de lerenden betekenisvol zijn.	Koppelt leeractiviteiten niet aan leerdoelen. Is nauwelijks gericht op leeropbrengst.	Benoemt leeractiviteiten. Probeert leeropbrengst (af en toe) te achterhalen.	Koppelt leerdoelen aan leeractiviteiten en beargumenteert de keuze van leeractiviteiten. Staat geregeld stil bij leeropbrengst.	Is helder over doelen, taken en verwachtingen. Kiest en ontwerpt betekenisvolle leeractiviteiten vanuit een herkenbare didactische visie. Staat voortdurend stil bij leeropbrengst. Sluit af met terugblik op leskern en doelen.
14 Biedt organisatievormen, leermiddelen en leermaterialen aan die de leerdoelen en leeractiviteiten van onderwijs in kunstvakken ondersteunen.	Gebruikt vrijwel alleen aanbiedende werkvormen. Biedt weinig variatie aan in leermiddelen, technieken en materialen.	Gebruikt afwisselend aanbiedende en activerende werkvormen en biedt enige variatie aan in leermiddelen, technieken en materialen.	Gebruikt verscheidene aanbiedende en activerende werkvormen en zet gevarieerde leermiddelen, technieken en materialen in.	Gebruikt een rijke verscheidenheid aan aanbiedende en activerende werkvormen en zet gevarieerde, uitdagende en verrassende leermiddelen, technieken en materialen in.
15 Toetst de ontwikkeling en voortgang van de lerenden en beoordeelt de resultaten op verantwoorde wijze.	Gebruikt toetsen en correctiemodellen van collega's of bestaande methode.	Maakt soms eigen toetsen en correctiemodellen. Heeft weet van de voor- en nadelen van standaard toetsen.	Ontwerpt relatief betrouwbare en valide toetsen en correctiemodellen. Gebruikt waar relevant voortoetsen en diagnostische toetsen.	Ontwerpt betrouwbare en valide toetsen en correctiemodellen. Toetst de ontwikkeling en voortgang van de leerlingen en beoordeelt de resultaten op verantwoorde wijze.
16 Geeft kunst en cultuur een betekenisvolle plaats in het onderwijs en evalueert deze plaats structureel.	Is zich weinig bewust van de plaats van het vak in een doorlopende leerlijn en de relatie tot andere disciplines.	Is bekend de plek die het vak inneemt in de doorlopende leerlijn maar concentreert zich met name op de eigen discipline.	Is goed op de hoogte van de plek die het vak inneemt in de doorlopende leerlijn en legt van daaruit verbanden met andere (kunst)disciplines.	Stemt leerinhouden af op de doorlopende leerlijn, en onderzoekt en initieert samenwerking en uitwisseling met andere (kunst)disciplines.

Toelichting:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Interpersoonlijk Competent

Deelcompetentie	Beginnend	In ontwikkeling	Startbekwaam	Excellent
17 Realiseert op basis van kennis van groepsdynamica en communicatie met lerenden een leef- en werkklimaat dat gekenmerkt wordt door samengaan en samenwerken.	Communicatie tijdens lessen beperkt zich hoofdzakelijk tot contact tussen docent en de groep als geheel.	Communicatie tussen docent en de groep en individuele begeleiding wisselen elkaar af.	Leerlingen krijgen regelmatig groepstaken en worden uitgedaagd om hun expertise met elkaar te delen.	Leerlingen krijgen veel verantwoording, werken met elkaar samen en leren van elkaar door het uitwisselen van hun expertise en het geven van peer-feedback.
18 Houdt in zijn taalgebruik, omgangsvormen en manier van communiceren rekening met de posities, achtergronden, belangen en gevoelens van zijn gesprekspartners.	Communiqueert niet altijd effectief en luistert niet goed. Is eigen en andermans emoties niet de baas.	Communiqueert helder op inhoudsniveau. Houdt zich in en weert agressie af.	Communiqueert helder op inhouds- en betrekkingniveau. Geeft en wekt vertrouwen en bezweert agressie.	Communiqueert effectief, efficiënt en met empathie op elk niveau. Heeft gezag en geniet vertrouwen. Buigt agressie om en verbetert zo de relatie.
20 Maakt zijn fascinatie voor kunst en cultuur en de eigen artistieke discipline zichtbaar en zet dat in om lerenden te motiveren en stimuleren.	Laat weinig zien van de eigen fascinatie voor kunst en cultuur en de eigen artistieke discipline.	Maakt incidenteel zijn fascinatie voor kunst en cultuur en de eigen discipline zichtbaar.	Maakt zijn fascinatie voor kunst en cultuur en de eigen artistieke discipline goed zichtbaar bij de leerlingen.	Maakt zijn fascinatie voor kunst en cultuur en de eigen artistieke discipline zichtbaar en zet dat in om leerlingen te motiveren en stimuleren.
22 Werkt volgens de in de samenwerking geldende afspraken, procedures en systemen.	Heeft vrijwel alleen contact met stagebegeleider. Loopt (observerend) mee in het team.	Wisselt soms ervaringen uit met collega's. Is passief lid van het team.	Zoekt actief naar uitwisseling met collega's om eigen functies te optimaliseren. Probeerde collega's tot steun te zijn, toont betrokkenheid bij de organisatie.	Wisselt structureel ervaringen uit met collega's gericht op verdere wederzijdse professionalisering. Is collega's tot steun, toont betrokkenheid bij de organisatie.

Toelichting:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Omgevingsgericht Competent

Deelcompetentie	Beginnend	In ontwikkeling	Startbekwaam	Excellent
24 Signaleert actuele ontwikkelingen in de internationale samenleving en verbindt deze aan de beroepspraktijk.	Geeft weinig blijk van kennis over actuele maatschappelijke, kunstzinnige en educatieve ontwikkelingen.	Heeft kennis over actuele maatschappelijke, kunstzinnige en educatieve ontwikkelingen, maar kan deze niet verbinden met de beroepspraktijk.	Kan het eigen onderwijs relateren aan actuele maatschappelijke, kunstzinnige en educatieve ontwikkelingen.	Is goed op de hoogte van actuele maatschappelijke, kunstzinnige en educatieve ontwikkelingen en implementeert deze in de eigen beroepspraktijk.

29 Levert een actieve bijdrage aan een gezamenlijk project of product en staat open voor andere ideeën en inbreng.	Voert hoofdzakelijk het bestaande programma uit en wisselt weinig ideeën uit met collega's.	Zoekt interactie met collega's en staat open voor samenwerking.	Wisselt regelmatig inhoudelijke ideeën uit met collega's, werkt samen en participeert incidenteel in gezamenlijke projecten.	Wisselt structureel inhoudelijke ideeën uit met collega's, werkt samen en initieert en participeert in gezamenlijke projecten.
--	---	---	--	--

Toelichting:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kritisch Reflectief Competent

Deelcompetentie	Beginnend	In ontwikkeling	Startbekwaam	Excellent
30 Kijkt systematisch naar zijn handelen en heeft een duidelijk beeld van eigen kwaliteiten en beperkingen.	Heeft enig inzicht in eigen sterke en zwakke kanten, zelfbeeld is niet altijd realistisch.	Toont inzicht in sterke en zwakke punten en leervragen ten aanzien van de verschillende competenties en werkt daaraan.	Kent eigen sterke en zwakke punten. Kan als gesprekspartner constructieve bijdragen leveren in intervisiesessies.	Kijkt systematisch naar eigen handelen en heeft een duidelijk beeld van eigen kwaliteiten en beperkingen. Is proactief in intervisiesessies.
31 Gebruikt verschillende methodieken (bv. intervisie, evaluatie, feedback) om te reflecteren op zijn eigen handelen.	Reflecteert onder begeleiding op het eigen handelen, maar verbindt daar zelden conclusies aan voor toekomstig handelen.	Reflecteert onder begeleiding op het eigen handelen, en verbindt daar conclusies aan voor toekomstig handelen.	Past systematische en methodische reflectie toe en ontwikkelt zich aan de hand van eigen leervragen.	Onderzoekt voortdurend het eigen handelen met verschillende methodieken (evaluatie, reflectie, feedback) Gebruikt de uitkomsten om persoonlijke concepten, opvattingen en handelen systematisch bij te stellen.
33 Ontwikkelt zijn beroepsvisie vanuit pedagogische en cultureel-maatschappelijke dimensies en past deze visie toe in de beroepspraktijk.	Heeft enige kennis van pedagogische en cultuurmaatschappelijke dimensies.	Is bekend met verschillende visies op pedagogische en cultuur- maatschappelijke dimensies.	Ontwikkelt zijn beroepsvisie vanuit pedagogische en cultuur- maatschappelijke dimensies en past die waar mogelijk al toe.	Ontwikkelt zijn beroepsvisie vanuit pedagogische en cultureel-maatschappelijke dimensies en past deze visie toe in de beroepspraktijk.

Toelichting:

.....

.....

.....

.....

.....

.....